

УДК 347.65.68

DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.2304>**М. Михайлів,**кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного університету імені Івана Франка

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СПАДКОЄМЦІВ ЗА БОРГАМИ СПАДКОДАВЦЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ

Постановка проблеми. Універсальний характер спадкового правонаступництва вказує на те, що у випадку смерті спадкодавця та відкриття спадщини, незалежно від виду спадкування, до спадкоємців переходять не лише права, які належали спадкодавцю на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті, а також і його обов'язки, крім тих зобов'язань, які з підстав передбачених цивільним законодавством припинилися у зв'язку із смертю фізичної особи боржника. З огляду на різні підходи щодо правового регулювання цих питань в законодавстві держав, недосконалість норм чинного законодавства України, які передбачають відповідальність спадкоємців за боргами спадкодавця та наявними проблемами у сфері судової та нотаріальної практики важливим є дослідження питань відповідальності спадкоємців за боргами спадкодавця.

Стан дослідження. Питання відповідальності спадкоємців за боргами спадкодавця виступали предметом наукових досліджень таких українських та іноземних вчених, як: Дякович М. М., Заїки Ю. О., Залеского В. В., Кармази О. О., Красицької Л. В., Кисіля В. І., Коссака В. М., Кузнецової Н. С., Кухарева О. Є., Мічуріна Є. О., Ромовської З. В., Рябокони Є. О., Спасібо-Фатеевої І. В., Фурси С. Я. та інших.

Метою статті є аналіз норм цивільного законодавства України та іноземних держав щодо регулювання питань відповідальності спадкоємців за боргами спадкодавця. В підсумку виокремити види відповідальності спадкоємців за боргами спадкодавця та запропонувати механізми удосконалення правового регулювання цих питань.

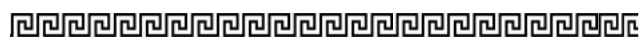
Виклад основного матеріалу.

З моменту відкриття спадщини спадкоємці, якщо їм відомо про борги спадкодавця, або якщо до складу спадщини входить майно, яке обтяжене правами третіх осіб, зобов'язані повідомити кредитора спадкодавця про відкриття спадщини.

В Україні питання, пов'язані із відповідальністю спадкоємців за боргами спадкодавця, регулюються ст. ст. 1281, 1282 ЦК України [9]. Незалежно від виду спадкування, відповідальність за боргами спадкодавця можуть нести лише ті спадкоємці, які прийняли спадщину у встановленому законодавством порядку.

Якщо спадкоємцям відомо про борги спадкодавця, та/або якщо вони спадкують майно, обтяжене правами третіх осіб, вони зобов'язані повідомити кредитора спадкодавця про відкриття спадщини. Відповідно до ч. 1 ст. 1290 ЦК України такий обов'язок покладений і на виконавця заповіту.

Відповідно до ЦК Грузії [3] відповідальність за боргами спадкодавця

може покладатися на: спадкоємців за законом, спадкоємців за заповітом та спадкоємців, які отримали обов'язкову частку у спадщині. Також заповідач має право покласти обов'язок щодо сплати боргу в цілому або певної його частини на одного чи декількох спадкоємців. Проте в будь-якому іншому разі спадкоємці зобов'язані повністю задовольнити інтереси кредиторів спадкодавця пропорційно частці кожного із них в отриманому активі (ст. ст. 1484-1487 ЦК Грузії). На відміну від законодавства України, в якому передбачено лише часткову відповідальність спадкоємців, тобто у розмірі, який відповідає його частці у спадщині, ЦК Грузії передбачає два види відповідальності спадкоємців часткову та солідарну. Проте солідарну відповідальність спадкоємці несуть лише у випадку, якщо спадкодавець за боргами, що перейшли до спадкоємців був солідарним боржником. В інших випадках така відповідальність буде частковою.

Також ЦК Грузії передбачає строк пред'явлення вимог кредиторами. Так кредитори спадкодавця зобов'язані пред'явити вимоги до спадкоємців, які прийняли спадщину на протязі шести місяців з дня, коли їм стало відомо про відкриття спадщини, незалежно від настання строку вимоги. У випадку, коли кредитори спадкодавця не знали про відкриття спадщини, вони зобов'язані пред'явити вимоги до спадкоємців на протязі одного року з моменту настання строку для вимоги. Кредитори втрачають право вимоги до спадкоємців у випадку пропуску строку на звернення до спадкоємців з вимогою (ст. 1488 ЦК Грузії).

Відповідно до ЦК Республіки Білорусь [5], спадкоємці, які прийняли спадщину, відповідають за боргами спадкодавця солідарно в межах вартості успадкованого кожним із спадкоємців майна. Спадкоємець, який прийняв спадщину в порядку спадкової трансмісії відповідає в межах вартості цього спадкового майна за

боргами спадкодавця, якому це майно належало, і не відповідає цим майном за борги спадкоємця, від якого до нього перейшло право на прийняття спадщини. Кредитори спадкодавця можуть пред'явити свої вимоги до спадкоємців, які прийняли спадщину у межах строків позовної давності, встановлених для відповідних вимог (ст. 1086 ЦК Республіки Білорусь).

У Республіці Казахстан кредитори спадкодавця вправі пред'явити свої вимоги, що впливають із зобов'язань спадкодавця, до виконавця заповіту (довірчому керуючому спадщиною) або до спадкоємців, які відповідають як солідарні боржники в межах вартості майна, що перейшло до кожного спадкоємця. У разі, якщо спадкоємці, які прийняли спадщину, ухиляються від реєстрації майна, що входить до складу спадщини, або прав на нього, кредитори спадкодавця вправі вимагати примусової реєстрації (ст. 1081 ЦК Республіки Казахстан) [6].

Дещо в інший спосіб здійснюється правове регулювання питань, пов'язаних із задоволенням вимог кредиторів, в законодавстві Австрії. Приміром, питання, пов'язані із вимогами кредиторів спадкодавця та забезпеченням таких вимог, в межах, які заявляють самі кредитори, вирішується судом. Проте кредитори не зобов'язані очікувати, коли спадкоємці заявлять про прийняття ними спадщини. Вони можуть заявити свої заперечення щодо спадкової маси і вимагати від суду призначення опікуна, якому вони б змогли заявити свої вимоги. Якщо кредитор побоюється, що може існувати загроза щодо виконання його вимоги внаслідок об'єднання спадкової маси з майном спадкоємця, то перед переданням спадщини спадкоємцю вони можуть вимагати, щоби спадщина була відокремлена від майна спадкоємця та зберігалася судом або управління нею здійснювалося опікуном, а їхні вимоги щодо нього були записані і підтвердженні судом. У такому випадку спадкоє-

мець більше не відповідає перед кредитором своїм майном (§811 812 ЦК Австрії) [1].

З метою дослідження стану боргів, спадкоємці або опікун мають право вимагати складення розпорядження, внаслідок якого будуть скликатися всі кредитори для заявлення та здійснення своїх вимог у строк, який склався відповідно до обставин і в такий спосіб зупинити задоволення вимог кредиторів до моменту спливу встановленого строку. Правовими наслідками судового скликання кредиторів є те, що ті кредитори, які не заявили про свої вимоги в строк визначений для задоволення вимог будуть вважатися такими, які втратили право вимоги, крім права на заставу (§813 814 ЦК Австрії).

ЦК Австрії виділяє два види відповідальності спадкоємців, які спільно отримали спадщину, а саме солідарну та часткову. Спадкоємці несуть солідарну відповідальність перед кредиторами спадкодавця у випадку, якщо вони спільно отримали спадщину без переважного права опису спадкового майна. По відношенню один до другого вони повинні брати участь у погашенні боргів відповідно до співвідношення їх часток у спадщині. Якщо спадкоємці спільно отримали спадщину і скористалися переважним правом опису спадкової маси, то вони зобов'язані нести відповідальність перед кредиторами спадкодавця і легатаріями до передання їм спадщини у володіння. Після такого передання кожен із спадкоємців відповідає тільки за обтяження, яке не перевищує спадкової маси і тільки в межах співвідношення його частки в спадщині (§820 821 ЦК Австрії). До передання у володіння спадщини спадкоємцям кредитори можуть здійснювати примусове виконання своєї вимоги тільки у відношенні лише окремих складових частин спадкової маси, які передані спадкоємцю судом з метою вільного розпорядження ними (§822 ЦК Австрії).

Варто звернути увагу на підхід щодо правового регулювання питань задоволення вимог кредиторів спадкодавця і в законодавстві Ізраїля. Так в Законі про спадкування Ізраїля [7] передбачено окремих два обов'язки щодо погашення боргів спадкодавця за рахунок спадкового майна, зокрема: обов'язок сплати боргів, пов'язаних із процесом спадкування та майном спадкодавця; обов'язок задоволення вимог кредиторів спадкодавця за рахунок всього спадкового майна або за рахунок спадкового майна, яке перейшло до спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини.

В Ізраїлі всі питання, пов'язані із погашенням боргів спадкодавця, управлінням спадщиною та розподілом спадкового майна, вирішує управитель спадщиною, якого призначає суд або реєстратор із спадкових справ, крім випадків коли заповідач в заповіті не дав розпоряджень з цих питань. Питання, пов'язані із погашенням боргів та вимог кредиторів, вирішується управителем спадщини в період з моменту відкриття спадщини і до моменту поділу майна між спадкоємцями. До боргів, пов'язаних із спадкуванням майна відносяться: витрати на управління спадщиною; витрати на поховання; витрати пов'язані і отриманням постави про спадкування чи постанови про виконання заповіту; грошові суми, які відповідно до законодавства належать одному з подружжя, який пережив спадкодавця; податкова заборгованість, яка виникла у спадкодавця за життя та обов'язкові платежі пов'язані із майном спадкодавця; виплата аліментів тощо.

Обов'язок задоволення вимог кредиторів спадкодавця, пов'язаний із невиконанням спадкодавцем договірних зобов'язань за його життя. Управитель спадщиною повинен вжити всіх заходів, пов'язаних із попередженням кредиторів про відкриття спадщини та задоволення вимог кредиторів за рахунок джерел для погашення боргів спадщини. У випадку,

якщо не було призначено управителя спадщиною такий обов'язок покладено на суд або спадкоємців. До джерел для погашення боргів спадщини відносяться: грошові засоби, які мають місце в спадщині; спадкове майно за рахунок якого можуть погашатися борги в спосіб набуття такого майна за ринковою вартістю спадкоємцями або продажу такого майна через Службу судових виконавців.

Поділ майна між спадкоємцями відбувається управителем спадщиною вже після всіх розрахунків по боргам спадкодавця. У випадку не призначення управителя спадщиною поділ майна відбувається в судовому порядку самими спадкоємцями.

У випадку, якщо спадщина була поділена між спадкоємцями без сплати боргів і без звернення до кредиторів спадкодавця, проте на момент такого поділу їм було відомо про наявність останніх, кожен із спадкоємців відповідає за борги, які не були погашені, в розмірі вартості всього спадкового майна на момент поділу. Проте, якщо буде доведено, що спадкоємець не знав про наявність таких боргів, він буде відповідати лише в межах тієї частки, що отримав із спадщини. Тягар доказування вартості всієї спадщини чи вартості частини майна, яку він отримав із спадщини покладено на спадкоємців.

Якщо спадщина між спадкоємцями була поділена після сплати боргів та виконання обов'язків перед кредиторами і виявиться, що є ще кредитори, які мають право заявляти вимоги, то зобов'язання щодо погашення таких боргів спадкодавця, спадкоємці будуть нести пропорційно до їх часток у спадковому майні, яке вони отримали. Про свої вимоги кредитор зобов'язаний повідомити спадкоємців на протязі двох років з моменту закінчення строку, встановленого для звернення кредиторів (ст. ст. 99 134 Закону про спадкування Ізраїлю). Подібне правове регулювання питань пов'язаних із спла-

тою боргів спадкодавця передбачено і ЦК Перу [4] (ст. ст. 869 871 ЦК Перу).

Відповідно до ЦК Польщі [2] спадкоємець має право прийняти спадщину без обмеження відповідальності за боргами спадкодавця або з обмеженням відповідальності шляхом складення опису спадкового майна. За умови складення опису відповідальність обмежується активом спадкової маси. У випадку встановлення заповідального відказу та покладення, відповідальність завжди обмежена активом спадщини (ст. 1012 ЦК Польщі).

На підставі аналізу цивільного законодавства іноземних держав щодо відповідальності спадкоємців за боргами спадкодавця, можемо виділи наступні механізми пред'явлення та задоволення вимог кредиторів:

- держави, в законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів лише після прийняття спадщини спадкоємцями шляхом пред'явлення вимог до спадкоємців у строки передбачені законодавством, але в межах вартості майна, одержаного у спадщину;

- держави, в законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів до прийняття та розподілу спадщини між спадкоємцями. Вчинення дій, пов'язаних із погашенням боргів спадкодавця за рахунок спадкового майна, покладаються на управителів (адміністраторів) спадщини, інших уповноважених відповідно до законодавства осіб чи осіб визначених спадкодавцем у заповіті;

- держави, в законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів як до розподілу спадщини між спадкоємцями за рахунок всього спадкового майна, так і після такого розподілу між спадкоємцями в межах того спадкового майна, яке отримано спадкоємцем із спадщини.

Також доречно відповідальність спадкоємців, залежно від виду зобов'язань, які можуть бути покла-

дені на спадкоємців у зв'язку із прийняттям ними спадщини, прокласифікувати на такі види:

- відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями кредиторів спадкодавця;

- відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за майнову шкоду (збитки), моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем за його життя;

- відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини перед відказоодержувачами;

- відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями, пов'язаними із відшкодуванням витрат на охорону спадкового майна;

- відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями, пов'язаними із вчиненням певних дій чи виконанням покладених на спадкоємця заповідачем умов;

- відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями, пов'язаними із відшкодуванням витрат на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.

ЦК України в ст. ст. 1231, 1232 передбачає як обов'язок спадкоємців щодо відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої спадкодавцем за життя, так і обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця. Проте ні в першому, ні в другому випадках, законодавець не передбачив види та способи такої відповідальності спадкоємців та строк, протягом якого заінтересовані особи мають право пред'являти вимоги до спадкоємців щодо виконання покладених на них обов'язків.

Зокрема, Верховний Суд України в п. 15 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» від 30.05.2008 р. № 7, з метою забезпе-

чення однакового застосування законодавства про спадкування роз'яснив судам, що на вимоги про відшкодування витрат на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця (стаття 1232 ЦК України), а також витрат на охорону спадкового майна (стаття 1283 ЦК України) не поширюються правила статті 1281 цього Кодексу про порядок і строки пред'явлення вимог кредитором спадкодавця, оскільки вони не впливають із зобов'язань спадкодавця. Тому на такі вимоги поширюється загальна позовна давність (стаття 257 ЦК України). Вимоги про відшкодування зазначених витрат можуть бути пред'явлені й до територіальної громади, яка стала власником спадщини, визнаної судом відумерлою [8].

Виходячи із правової природи різних видів відповідальності спадкоємців – іноземців та осіб без громадянства, вважаємо, що необхідно витрати, які покладаються на спадкоємців поділяти на такі види: витрати, які спадкоємці несуть у зв'язку із боргами спадкодавця; витрати пов'язані із процесом спадкування; витрати пов'язані із утриманням спадкового майна та непогашеними боргами щодо такого майна; витрати пов'язані із утриманням, доглядом, лікуванням спадкодавця за його життя та вчиненням дій щодо поховання спадкодавця.

У випадку, якщо спадкоємець, у тому числі іноземець або особа без громадянства, прийняв спадщину, в складі якого є нерухоме майно та свідомо ухиляється від обов'язку звернутися за видачею йому свідоцтва про право на спадщину до нотаріуса, щоб у такий спосіб ухилитися від сплати боргів спадкодавця, кредитор має право звернутися до нього з вимогою про погашення заборгованості спадкодавця, розмір якої визначатиметься за правилами статті 625 ЦК України.

Висновки. Таким чином, можемо спостерігати різні підходи в державах щодо правового регулювання питань відповідальності спадкоємців за бор-

гами спадкодавця. Виходячи із механізмів пред'явлення та задоволення вимог кредиторів, передбачених законодавством держав, запропоновано виділяти три групи держав: в законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів лише після прийняття спадщини спадкоємцями шляхом пред'явлення вимог до спадкоємців у строки передбачені законодавством, але в межах вартості майна, одержаного у спадщину; в законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів до прийняття та розподілу спадщини між спадкоємцями; законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів як до розподілу спадщини між спадкоємцями за рахунок всього спадкового майна, так і після такого розподілу між спадкоємцями в межах того спадкового майна, яке отримано спадкоємцем із спадщини.

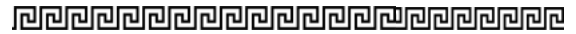
Провівши аналіз законодавства іноземних держав, запропоновано відповідальність спадкоємців, залежно від виду зобов'язань, які можуть бути покладені на них у зв'язку із прийняттям ними спадщини, класифікувати на такі види: відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями кредиторів спадкодавця; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за майнову шкоду (збитки), моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем за його життя; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини перед відказодержувачами; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями, пов'язаними із відшкодуванням витрат на охорону спадкового майна; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями, пов'язаними із вчиненням певних дій чи виконанням покладених на спадкоємця заповідачем умов; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язан-

нями, пов'язаними із відшкодуванням витрат на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.

Звертається увага, що в цивільному законодавстві України не передбачено види та способи відповідальності спадкоємців за зобов'язаннями у сфері спадкових відносин та строк, протягом якого заінтересовані особи мають право пред'являти вимоги до спадкоємців щодо виконання покладених на них обов'язків. Як наслідок запропоновано виокремити такі види витрат, що можуть покладатися на спадкоємців: витрати, які спадкоємці несуть у зв'язку із боргами спадкодавця; витрати пов'язані із процесом спадкування; витрати пов'язані із утриманням спадкового майна та непогашеними боргами щодо такого майна; витрати пов'язані із утриманням, доглядом, лікуванням спадкодавця за його життя та вчиненням дій щодо поховання спадкодавця.

У статті досліджено питання правового регулювання відповідальності спадкоємців за боргами спадкодавця за законодавством України та іноземних держав. Звертається увага на різні підходи в державах як до питань видів відповідальності спадкоємців за боргами спадкодавця, так і до питань процедури забезпечення вимог кредиторів спадкодавця.

Виходячи із механізмів пред'явлення та задоволення вимог кредиторів, передбачених законодавством держав, запропоновано виділяти три групи держав: держави, в законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів лише після прийняття спадщини спадкоємцями шляхом пред'явлення вимог до спадкоємців у строки передбачені законодавством, але в межах вартості майна, одержаного у спадщину; держави, в законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів до

прийняття та розподілу спадщини між спадкоємцями; держави, в законодавстві яких передбачена можливість погашення вимог кредиторів як до розподілу спадщини між спадкоємцями за рахунок всього спадкового майна, так і після такого розподілу між спадкоємцями в межах того спадкового майна, яке отримано спадкоємцем із спадщини.

У статті зацентовано увагу на необхідності класифікації відповідальності спадкоємців, залежно від виду зобов'язань, які можуть бути покладені на них у зв'язку із прийняттям ними спадщини, на такі види: відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями кредиторів спадкодавця; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за майнову шкоду (збитки), моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем за його життя; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини перед відказоодержувачами; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями, пов'язаними із відшкодуванням витрат на охорону спадкового майна; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями, пов'язаними із вчиненням певних дій чи виконанням покладених на спадкоємця заповідачем умов; відповідальність спадкоємців у зв'язку із прийняттям спадщини за зобов'язаннями, пов'язаними із відшкодуванням витрат на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.

Провівши аналіз законодавства іноземних держав запропоновано виокремити такі види витрат, що можуть покладатися на спадкоємців: витрати, які спадкоємці несуть у зв'язку із боргами спадкодавця; витрати пов'язані із процесом спадкування; витрати

пов'язані із утриманням спадкового майна та непогашеними боргами щодо такого майна; витрати пов'язані із утриманням, доглядом, лікуванням спадкодавця за його життя та вчиненням дій щодо поховання спадкодавця.

Ключові слова: спадкування, спадкоємці, борги спадкодавця, відповідальність спадкоємців, кредитор, відкриття спадщини.

Mykhayliv M. The legal regulation of the liability of heirs for the debts of the testator according to the legislation of Ukraine and foreign countries

The article examines the issue of legal regulation of liability of heirs for the debts of the testator under the laws of Ukraine and foreign countries. Attention is drawn to the different approaches in the states, both to the types of liability of heirs for the debts of the testator, and to the procedure for securing the claims of the testator creditors.

Based on the mechanisms for filing and satisfying creditors' claims provided by the legislation of the states, it is proposed to distinguish three groups of states: states whose legislation provides for the possibility of repaying creditors' claims only after acceptance by the heirs of the inheritance by filing claims against the heirs within the time limits prescribed by law, but within the value of the inherited property; states whose legislation provides for the possibility of repaying creditors' claims to the acceptance and distribution of inheritance among the heirs; States whose legislation provides for the possibility of repaying creditors' claims both before the distribution of the inheritance between the heirs at the expense of all inherited property and after such distribution between the heirs within the inherited property received by the heir from the inheritance.

The article focuses on the need to classify the liability of heirs, depending on the type of obligations that may be imposed on them in connection with their acceptance of the inheritance into the following types: liability of heirs in connection with the acceptance of inheritance under the obligations of creditors; liability of the heirs in connection with the acceptance of the inheritance for property damage (loss), moral damage caused by the testator during his lifetime; liability of heirs in connection with the acceptance of the inheritance before the waiver; liability of the heirs in connection with the acceptance of the inheritance under the obligations related to the reimbursement of expenses for the protection of inherited property; the responsibility of the heirs in connection with the acceptance of the inheritance under the obligations associated with the performance of certain actions or compliance with the conditions imposed on the heir by the testator; liability of the heirs in connection with the acceptance of the inheritance under the obligations related to the reimbursement of expenses for the maintenance, care, treatment and burial of the testator.

After analyzing the legislation of foreign countries, it is proposed to identify the following types of costs that may be borne by the heirs: costs incurred by the heirs in connection with the debts of the testator; costs associated with the inheritance process; costs associated with the maintenance of inherited property and outstanding debts on such property; costs associated with the maintenance, care, treatment of the testator during his lifetime and the

commission of actions for the burial of the testator.

Key words: inheritance, heirs, testator debts, liability of heirs, creditor, opening of inheritance.

Література

1. Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch. URL: Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) – JUSLINE Österreich. URL: <https://www.jusline.at/gesetz/abgb>
2. Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. URL: <http://www.kodeks-cywilny.pl/>
3. Гражданский кодекс Грузии : Науч. ред. З. К. Бигвава ; перевод с грузинского И. Мериджанашвили, И. Чиковани. Санкт-Петербург : Издательство «Юридический центр Пресс», 2002. 750 с.
4. Гражданский кодекс Перу 1984 г. введенный в действие законодательным декретом №295 от 24 июля 1984 г. и вступивший в силу 14 ноября 1984г. URL : <https://constitutions.ru/?p=1627>
5. Гражданский кодекс Республики Беларусь от 7 декабря 1998 года № 218-3 Принят Палатой представителей 28 октября 1998 года Согласован Радой Республики 19 ноября 1998 года. URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1013880#pos=5439;-60
6. Гражданский кодекс Республики Казахстан (Особенная часть) от 1 июня 1999 года № 409-І (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10. 01. 2020 г.) URL : https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1013880#pos=5013;-56
7. Гражданское законодательство Израиля. : пер. с иврита. ; М. С. Хейфец, введ., сост.; науч. ред. Н. Э. Лившиц. Санкт-Петербург : Изд-во «Юридический центр Пресс», 2003. 633 с.
8. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 року № 7 «Про судову практику у справах про спадкування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-08#Text>
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>